

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. marcija 1900.

Politični oddelek.

Ljubljanski občinski volilni red.

Že tedaj, ko se je po dolгих bojih izvršila prememba volilnega reda za državni zbor in se je poleg dosedanjih volilnih kurij vstvarila splošna kurija, kjer imajo volilno pravico vsi, tako tisti, ki kaj davka plačujejo, kakor tisti, ki ga nič ne plačujejo, že tedaj je zavladovalo spoznanje, da to razširjenje volilne pravice ne more ostati brez konsekvenc, da ne more ostati omejeno samo na državni zbor, nego da se bodo morali premeniti tudi volilni redi za deželne zbornice in za občinske zastope.

Temu spoznanju ni nihče ugovarjal, dasi je bilo od začetka jasno, da se taka reforma vsaj za deželne zbornice ne bo lahko izvršila, že ker jej bodo nasprotovali zastopniki veleposestva, čigar privilegijem bi se ž njo zadal smrtni udarec. Ščasoma se bo seveda tudi tu kaj zgodilo, toda kmalu še ne.

Vse drugače pa je z občinskimi zastopi, zlasti v mestih, kjer je na tisoče prebivalcev, ki so doslej brez upliva na občinsko gospodarstvo in ki čedalje glasnejše zahtevajo, naj se jim odpro vrata v občinski zastop. Njihova zahteva je tako utemeljena, da je pač ni treba še posebej opravičevati, saj uvideva vsakdo, da je sedanja uredba krivična in nevzdržljiva.

Naravno je, da sedanji volilci niso posebno vneti za tako reformo volilnega reda, po kateri bi prišli v občinske zastope tudi tisti, ki so bili doslej izključeni. Sedanji volilci, ki nosijo ogromno večino vseh občinskih bremen, sodijo, da imajo le tisti pravico sodelovati pri občinski upravi, ki plačujejo direktne davke, pri tem pa pozabljajo popolnoma na indirektne davke, katere plačajo večinoma tisti, ki nimajo nikacih političnih pravic in pozabljajo tudi, da vračajo hišnim posestnikom davke najemniki, trgovcem in obrtnikom pa konsumentje.

V Ljubljani se politično brezpravni sloji doslej še niso dosti zanimali za to, da pridobe volilno pravico v občinski zastop. Sprožila se je stvar sicer že večkrat, toda vselej le od strani, ki nima dosti upliva in vedno z očitnim namenom, da bi se tako dobili pristaši za dotično stranko. V drugih krajih pa so politično brezpravni sloji krepkejšje trkali in posledica je, da se je jim začelo odpirati. Občinski svet dunajski je bil prvi, ki je v tem oziru ugodil zahtevi doslej politično povse brezpravnih slojev in sedaj se za to pripravlja Praga. Tudi v Ljubljani se je že krogu občinskih svetnikov ventilirala ta zadeva, a zaspala je zopet in nihče se zanjo več ne zmeni.

In vender bi bilo po naši sodbi dobro in umestno, če se občinski svet odloči za to, da razširi pravico. Moder politik stori kak korak, o katerem ve, da ga bo prej ali slej na vsak način moral storiti, vedno tedaj, kadar se more storiti brez hrupa in boja, stori ga iz lastne inicijative in ne vsled zunanjega pritiska in nam se dozdeva, da bi sedanji ljubljanski občinski svet ta korak toliko laglje storil, ker nobena nasprotna stranka ni vstanu ga izpodriniti, ker bi bila torej podelitev volilne pravice politično brezpravnim povsem prostovoljen dar.

Uzorec za tako reformo je podala dunajska mestna občina. Ta je sicer predrugačila ves volilni red in sicer tako, da je pri tem gledala v prvi vrsti na ohranitev svojega gospodarstva, kar je čestokrat mogla storiti le s krivičnostjo, tako da njene reforme v celoti ne more nihče odobravati, ali glede nove kurije je vender storila prvi korak in je njen uzorec posnemanja vreden. Približno po istih načelih hoče tudi Praga urediti volilno reformo in bi se s takim ali podobnim načrtom morda zadovoljilo tudi ljubljansko meščanstvo, saj bi ž njim zastopstvo interesov ne bilo tangirano.

Vsebina tistega načrta volilni reformi, ki ga je občinski svet za sedaj položil v arhiv, nam ni znana in za to ne moremo izreči o njem nikake sodbe. Načrtu pa, ki bi bil urejen po dunajskem in po praškem uzoru, bi

se vsaj s tehtnimi razlogi ne dalo ugovarjati, proti takemu načrtu bi govorili samo navadni predsodki in ti bi se že dala premagati. Vsekako pa bi bilo bolje, če se stori ta neizogibni korak prostovoljno sedaj, kakor če bi se moral storiti neprostovoljno v drugih razmerah.

Politični pregled.

Poslanska zbornica — V seji dne 1. marca se je začela razprava o vladni programatiški izjavi. Ustavovorni veleposestnik Grabmayer se je v spretnem govoru zavzemal za sedanjo ustavo in priporočal narodnostni mir, a tak mir ki zagotovi Nemcem prevlado. Stališče čeških poslancev je zastopal dr. Plaček. Za nemške liberalce je govoril dr. Pergelt, za nemške nacijonalce pa Prade. Oba sta zahtevala, da se mora uvesti nemški državni jezik. Wassilko se je zavzemal za maloruski jezik v Bukovini, ki ga zatirajo Rumuni. — V seji dne 2. marca se je ta razprava nadaljevala. Wolf je zahteval uvedbo nemškega državnega jezika, zavrgel nemški binkoštni program in označil pravne konference kot kupčijo na račun nemškega naroda. Stransky je neusmiljeno ožigosal neodkritosrčnost nemških levičarjev. V imenu Slovencev je govoril dr. Gregorec. Ministrski predsednik Körber je porabil ponudeno mu priliko, da je spopolnil svoj program. Izjavil je, da je v prvi vrsti rešiti narodnostno vprašanje ter opominjal češke in nemške zastopnike, naj opuste mejsebojno nezaupnost in naj se približajo drug drugemu. — V seji dne 5. t. m. je bila končana debata o vladni programatiški izjavi. Govorili so Peschka, socialni demokrat Daszynski, dr. Menger in dr. Pacak. Po končani debati je vstal Pergelt in proklamiral, da zahtevajo Nemci uveljavljenje nemškega državnega jezika, predno se uvede češki notranji uradni jezik, na kar je dr. Pacak odgovoril, da se to nikdar ne zgodi. V isti seji je bila tudi dognana razprava o predlogu, naj se odpravi cesarska naredba iz l. 1854. Predlog se je odklonil. — V seji dne 7. t. m. je drugi podpredsednik Lupul demisijoniral. V tej seji se je najprej vršila volitev prvega podpredsednika in je bil izvoljen nemški nacijonalec Prade. Zanj so glasovali tudi nemški klerikalci in nekateri Poljaki. Sledila je potem razprava o predlogu nemških nacijonalcev, naj se obtoži Wittekovo ministrstvo radi porabe § 14. Ta predlog je bil pesek v oči. Ko je po kratki debati prišlo do glasovanja so Čehi in Slovenci dali Nemcem priliko, da bi bil sprejet njihov predlog, se je vse polno Nemcev absentiralo, nekateri pa so glasovali proti predlogu, tako da je bil ta srečno odklonjen, na veliko radost tistih, ki so ga stavili — V današnji seji bode volitev drugega podpredsednika. Bržčas bo izvoljen dr. Žaček.

Gospodska zbornica je imela v torek sejo, v kateri je razpravljala o vladni programatiški izjavi. Prav za prav se je malo govorilo o vladni izjavi, toliko več pa o narodnostnem boju. In v tem oziru je bila debata zanimiva. Zastopnike leve in srednje stranke so se namreč slovesno izrekle za uveljavljenje nemškega državnega jezika in za omejitve razvoja nenemških narodov. Zastopniki desnice pred vsemi dr. Rieger so již odločno zavrnilo povdarjaje, da se to nikdar ne zgodi.

Rekrutni zakon. — Vlada se trudi na vse načine, da bi poslanska zbornica do 15. marca odobrila rekrutni zakon. Čehi zadržujejo rešitev in sicer doslej z uspehom. V odseku so sklenili kompromis v tem smislu, da pride rekrutni zakon šele v ponedeljek v poslanski zbornici na razpravo, Čehi se bodo seveda trudili, da razpravo zavlečejo in če bodo resno hoteli, se jim to posreči.

Ogerska. — Dunajski „Vaterland“ je razkril velik škandal. Pojasnil je, da je bivši ministrski predsednik baron

Banffy državni denar porabil za volilne namene. Iz tega se je razvila seveda velika afera, s katero se bavi vse časopisje.

Reka. — Bivšemu reškemu županu dr. Mayländerju se grozno skomina po izpraznjenem županskem stoleu, ki ga zdaj zavzema vladni komisar. Vse je poskusil da bi zopet splazal na ta stolec. Ko je prišel Szell na krmilo in je odobrill vse kar je bil grede Reke ukrenil Banffy, se je položaj za avtonomaše znantno poslabšal. Zdaj so avtonomaši brezpogojno kapitulirali. Po nasvetu Mayländerja so poslali deputacijo v Budimpešto, ki je prosila, naj se razpišejo volitve za obč svet. Szell je to obljubil in se lahko smeje, da je avtonomaše tako iz lahka ukrotil.

Italija. — Ker je vlada za časa parlamentarnih počitnic nekaj zakonov spremenila s kraljevskimi dekreti, v parlamentu pa je zahtevala, naj se razprava o tem odloži, je začela skrajna leвица obstrukcijo in preprečuje ž njo vsako razpravljanje. Bržčas bo vlada prisiljena parlament razpustiti.

Vojna v južni Afriki. — Že teden dni ni važnejših novic z bojišča. Buri se koncentrirajo pri Ostfonteinu v Oranje državi, da zadize Robertsovo armado. Slednja pa se ne gane v centru nego se tudi šele pripravlja za odločilno bitko. Tu in tam se sicer primerijo mali boji, toda ti so brez pomena.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Konec.)

VII. Zbornični svetnik Ivan Krajec poroča o načrtu zakona radi premembe in dovolitve §§ 59 in 60 obrtnega reda. Obrtni odsek državnega zbora se je namenil, ko se je posvetoval o zakoniti uredbi krošnjarstva, na novo urediti tudi ona opravila, ki se izvršujejo s popotovanjem in ki so podvržena §§ 59 in 60 obrtnega reda, in izdelovanje na to nanašajočega se načrta se je izročilo najprvo pododseku. Ta podsek je tudi načrt zakona za premembo in dopolnitev §§ 59 in 60 obrtnega reda izdelal in obrtnemu odseku predložil v nadaljno posvetovanje. Ker so te določbe velikega pomena za obrtno in trgovsko življenje, želi trgovsko ministrstvo, da spozna mnenja prizadetih krogov.

Predlogi za premembo so sledeči: § 59 obrtnega reda (agenti) se glasi v prvem oddelku: „Obrtniki imajo pravico, sami ali po ljudeh, katere v to pooblaščenici pri trgovcih, tovarnarjih in drugih obrtnikih v stvareh obojestranskega opravnega obrata iskati naročil, ne smejo pa razven na semnjih, s seboj imeti blaga za prodajanje, ampak le vzorce“. Odstavek 2 in 3 § 59 ostanejo nepremenjeni. Nadalje dobi § 59 nov odstavek, ki se glasi: „Agencijska pravica daje agentu pravico, da s trgovci, tovarnarji in drugimi obrtniki le v stvareh obojestranskega opravnega obrata kupčije začinja, jim v ta namen vzorce na oglede predlaga in jim naznanja cene blaga svojih pooblastilcev, da sprejema naročila na tako blago in sklenjena naročila prepíše na svoje pooblastilce, kakor tudi na račun slednjih kupuje. Naročeno blago na-